

การพัฒนาแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิผล ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน The Development of Linear Structural Relations Model of Factors Affecting Effectiveness of Students Supporting System in Fundamental Schools

ไพโรจน์ เคนวิเศษ¹, เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์² และกระพัน ศรีงาน³
Pairojn Kenwised¹, Phaophonphat Bunkanan², Krapan Sringan³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) สร้างและพัฒนาแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูแนะแนว และตัวแทนครูที่ปรึกษา จำนวน 570 คน จากโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล หรือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 190 โรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์สถิติพื้นฐานโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows 17.0 และใช้โปรแกรม LISREL 8.72 ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีและกรณีศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 4 ตัว จำแนกเป็นตัวแปรแฝงภายนอก 1 ตัว คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และตัวแปรแฝงภายใน 3 ตัว ได้แก่ สร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ สร้างความร่วมมือกับชุมชน และประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2/df=1.357$, GFI =0.957, AGFI =0.904, SRMR =0.035, RMSEA =0.043 และ CN =211.720) ประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัย สร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ เท่ากับ 0.33 ปัจจัยสร้างความร่วมมือกับชุมชนมีอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.21 และปัจจัยภาวะผู้นำการ

1 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2 อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ปรึกษาหลัก

3 อาจารย์ประจำกลุ่มทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ปรึกษาร่วม

เปลี่ยนแปลง มีอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.24 มีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านปัจจัย สร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยสร้างความร่วมมือกับชุมชน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.40 และมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.64 โดยค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.50 หมายถึงสัดส่วนของความเชื่อถือได้ในตัวแปรประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่อธิบายได้ด้วยปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ และสร้างความร่วมมือกับชุมชน ได้ร้อยละ 50

คำสำคัญ : รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น, ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to construct and develop a model of linear structural relations of factors affecting effectiveness of students helping system in basic education schools and 2) to examine the compatibility between the model and empirical data of 570 informants consisted of school administrators, guidance teachers and representatives of advisory teachers from 190 schools offering kindergartens or grade 1 to grade 12 under the Primary Educational Service Area Office of the Fundamental Education Commission Office. Moreover the schools were as the units for analysis the data. The research tool was a five-rating scale questionnaire constructed by the researcher. Two programs i.e. SPSS for Windows 17.0 and using LISREL 8.72 were utilized to analyze the confirmatory factors, and to check the compatibility between theoretical patterns and the empirical data.

The research results revealed that:

1. The model of linear structural relations of the factors affecting the effectiveness of students supporting system in the basic education schools was created by the researcher in line with the concept, theory and case study that consisted of four latent variables: one exogenous variable, leadership for changes, and three endogenous variables, namely building the learning organization, establishing a cooperation with a community and effectiveness of students helping system.

2. The model of linear structural relations of the factors affecting the effectiveness of students supporting system in the fundamental education schools was in accordance with the empirical data (Chi-square = 55.65, df = 41, p-value = 0.063, χ^2/df = 1.357, GFI = 0.957, AGFI = 0.904, SRMR = 0.035, RMSEA = 0.043 and CN = 211.720). The effectiveness of students supporting system was directly influenced by the factor of building the learning organization at 0.33, cooperation with a community at 0.21 and leadership for changes at 0.24. Moreover, the effectiveness of students supporting system was indirectly influenced by the factors of building the learning organization and establishing cooperation with a community at 0.40. A total influence of 0.64 was found and regression coefficient (R^2) of 0.50 was discovered. This was concluded that 50 percent of the variables of the effectiveness of students helping system was reliable and could be explained.

ined via the factors of leadership for changes, building the learning organization and establishing the cooperation with a community.

Keywords : Structural Relations Model, students supporting system (R²)

บทนำ

โครงการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเชิงพื้นที่ในการวิเคราะห์สภาวะการณ์และขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน ได้สำรวจสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนในรอบปี 2554-2555 (สถาบันรามจิตติ, 2556 : 2) พบว่าแนวโน้มสถานการณ์ด้านการศึกษาของเด็กไทยยังคงน่าเป็นห่วง เมื่อพิจารณาถึงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (O-net) ซึ่งจัดสอบโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) เด็กไทยมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ต่ำลงอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสาระวิชาซึ่งเกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ เช่น คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ขณะเดียวกันแม้ว่าโดยภาพรวมระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะมีคะแนน O-net ที่ดีขึ้นก็ตาม แต่เมื่อพิจารณา ในรายวิชาแล้วจะพบว่าคะแนนในวิชาคณิตศาสตร์ ยังคงมีระดับคะแนนที่ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาโดย IMD ในปี 2554 ซึ่งพบว่า ไทยอยู่ในอันดับที่ 51 จาก 57 ประเทศทั่วโลก จากเดิมที่เคยอยู่ในอันดับ 46 เมื่อปี 2550 นอกจากนี้คะแนนการสอบประเมินผลนักเรียนนานาชาติ หรือ Program for International Student Assessment (PISA) ด้านวิทยาศาสตร์และด้านคณิตศาสตร์ ประเทศไทยยังคงอยู่ในอันดับ 56 และ 58 ตามลำดับ จากจำนวนประเทศที่เข้ารับการทดสอบ 65 ประเทศ ในขณะที่ประเทศอื่นในเอเชียหลายประเทศกลับอยู่ในอันดับต้นๆ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี และจีน เป็นต้น

สถานการณ์เด็กในปัจจุบัน ถึงแม้มีความซับซ้อนมากขึ้นทั้งในส่วนของปัญหาและแนวทางการแก้ไข แต่การพัฒนาโอกาสของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะที่อยู่ในระบบของโรงเรียนให้สามารถอยู่รอด

มีโอกาพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อสร้างโอกาสดังกล่าว เป็นระบบที่จะช่วยให้เด็กได้รับโอกาสการพัฒนาตนเองจากโรงเรียนแต่เนื่องจากโรงเรียนในประเทศไทยมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งรูปแบบการบริหารจัดการ สภาพแวดล้อม ขนาดและระดับชั้นที่เปิดสอน ความแตกต่างในด้านวัยของนักเรียน ซึ่งในปัจจุบัน มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั้งประเทศ จำนวน 193 โรง ที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล หรือระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งโรงเรียนในลักษณะดังกล่าว นักเรียนจะมีความแตกต่างระหว่างวัย และอาจเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้แบบ ปัญหาเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจลุกลามมาถึงเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเด็กในระดับประถมศึกษา ซึ่งจากข้อมูลสถิติการเกิดมีชีพ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2556 : 4-6) พบว่า เมื่อพิจารณาย้อนหลังไปตั้งแต่อดีต (พ.ศ.2502 - 2555) จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าแนวโน้มแม่วัยรุ่น คือ กลุ่มมารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ได้ไต่ระดับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 5.44 ในปี 2503 เป็นร้อยละ 16.59 ในปี 2555 ซึ่งนับว่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะเดียวกันอายุของคุณแม่วัยรุ่นก็ลดลงเรื่อยๆ โดยในปี 2555 พบคุณแม่อายุต่ำสุดเพียง 10 ปีเท่านั้น ซึ่งจากข้อมูลในกลุ่มมารดาที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เช่นเดียวกัน โดยเพิ่มจากร้อยละ 0.03 ในปี 2503 เป็นร้อยละ 0.46 ในปี 2555 และจากการรายงานสถานการณ์การคลอดบุตรของวัยรุ่นไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2556 : 3) ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2551 - 2555) การคลอดบุตรของวัยรุ่นไทยเพิ่มขึ้นอย่าง

ต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มมารดาอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งในจำนวนนี้มีแม่วัยรุ่นอายุน้อยที่สุด 8 ปี และจากรายงานพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2554 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2556 : 11) สถานการณ์ยาเสพติดในภาพรวมขยายตัวรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนมีจำนวนมากขึ้น และมีแนวโน้มอายุของผู้เสพติด การสำรวจเด็กและเยาวชนที่ใช้สารเสพติด พบว่า เด็กและเยาวชนที่ใช้สารเสพติด (ไม่รวมเหล้า บุหรี่) 1,715,447 คน ยาที่ใช้ 3 อันดับแรก คือ กัญชา ยาบ้า และยาไอซ์ อายุเฉลี่ยที่เสพติดคือ 15-17 ปี บางคนเสพยาบ้าครั้งแรกที่อายุเพียง 7 ปี

ด้วยสภาพและปัญหาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในปี พ.ศ.2553 - 2554 จึงกำหนดนโยบายให้เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน และปี พ.ศ.2555 - 2556 กำหนดนโยบายให้เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้พ้นภัยยาเสพติด ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการดำเนินงานระบบหนึ่ง ที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยมีแนวทางในการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน มีการประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชนและผู้ชำนาญการในสาขาต่างๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริม พัฒนานักเรียนและเยาวชน ในรูปแบบสหวิทยาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจุดเน้นให้นักเรียนมีทักษะชีวิตในการรับมือกับสถานการณ์และภัยพิบัติต่างๆ สถานศึกษาต้องกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการดูแลคุ้มครองป้องกันอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และยั่งยืน ในการกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษา จะต้องศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์หรือแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 5)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อเสนอเป็นกรอบในการนำไปประยุกต์ใช้และเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นโรงเรียนทั่วประเทศ ในสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลหรือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามที่ปรากฏรายชื่อในปีการศึกษา 2556 จำนวน 193 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยสำหรับการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูงและมีโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงซ้อน (Multivariate) ซึ่งเป็นลักษณะของการใช้เทคนิค SEM (Structural Equation Modeling) จำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่พอสมควร ซึ่ง โบล์เลน (Bollen, 1989 : 368) ได้เสนอแนะว่าเรื่องของขนาดกลุ่มตัวอย่าง ควรพิจารณาควบคู่ไปกับจำนวนพารามิเตอร์อิสระที่ต้องการประมาณค่า ถ้าพารามิเตอร์มีจำนวนมาก ควรจะต้องมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มมากขึ้นด้วย ในขณะที่ เบนท์เลอร์ และ เซอว์ (Bentler & Chou, 1987 cited in Schumacker & Lomax, 2004 : 50) ได้เสนอว่า สำหรับการวิเคราะห์ตัวแปรเชิงซ้อนด้วยการใช้โปรแกรม LISREL ทั้งในการทดสอบความเหมาะสมของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์และการประมาณค่าพารามิเตอร์ กลุ่มตัวอย่างควรมีขนาดใหญ่พอสมควร โดยแนะนำให้กำหนดเป็นอัตราส่วนระหว่างจำนวนตัวแปรต่อจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 5 ต่อ 1 ถึง 10 ต่อ 1 ส่วน ดิง เวลลิกอร์ และ ฮาร์โลว์ (Ding, Velicer & Harlow, 1995 cited in Schumacker & Lomax, 2004 : 49) ได้เสนอแนะว่า กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กที่สุดที่ยอมรับได้สำหรับรูปแบบการวัดเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Models) คือ ประมาณ 100 - 150 หน่วย คล้ายคลึงกับ แฮร์ และคณะ (Hair et al, 2006 : 741-742) ที่เสนอแนะว่า การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยที่ใช้เทคนิค SEM ถ้าจำนวนองค์ประกอบมีน้อยกว่า 5 องค์ประกอบ และแต่ละองค์ประกอบ มีตัวแปรสังเกตมากกว่า 3 ตัว สามารถมีกลุ่มตัวอย่างได้ ประมาณ 100 - 150 หน่วย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่ม

ตัวอย่าง โดยคำนึงถึงค่าพารามิเตอร์ หรือตัวแปรสังเกตได้ ที่ต้องประมาณค่าควบคู่กันไปตามข้อเสนอแนะดังกล่าว ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีค่าพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่า จำนวนทั้งสิ้น 13 พารามิเตอร์ ถ้าใช้เกณฑ์ 10 ต่อ 1 จะได้กลุ่มตัวอย่าง 130 โรงเรียน และจากจำนวนประชากรทั้งหมด 193 โรงเรียน ผู้วิจัยจึงกำหนดให้เป็นโรงเรียนกรณีศึกษา (Case study) จำนวน 3 โรงเรียน และที่เหลืออีกจำนวน 190 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งเป็นขนาดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 14 ต่อ 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงกำหนดผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน จำนวน 3 ราย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูแนะแนว และตัวแทนครูที่ปรึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เนื่องจากการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้าง เชิงเส้น ซึ่งเป็นตัวแบบที่อธิบายความสัมพันธ์แบบเส้นตรงระหว่างตัวแปรที่เป็นสาเหตุหรือเรียกว่า ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous latent variable) ตัวแปรแฝงคั่นกลาง (Intervening latent variable) หรือ ตัวแปรแฝงส่งผ่าน (Mediating latent variable) และตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous latent variable) แต่ด้วยข้อกำหนดของโปรแกรม LISREL ได้กำหนดให้ ตัวแปรคั่นกลางและตัวแปรภายในรวมเรียกว่า ตัวแปรแฝงภายใน และการศึกษาตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจัดกลุ่มตัวแปรแฝงที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

3.1 ตัวแปรแฝงภายนอก 1 ตัว คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นเอกัตละบุคคล

3.2 ตัวแปรแฝงภายใน ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัว ได้แก่ 1) สร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ การพัฒนา

ตนเองอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้เป็นทีม และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ 2) สร้างความร่วมมือกับชุมชน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเรียนรู้ร่วมกัน และการยึดชุมชนเป็นฐาน และ 3) ประสิทธิภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้กรณีศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 กรณีศึกษา ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารโรงเรียน ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์

2.1 ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

2.1.1 ตอนที่ 1 แบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.1.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ เพื่อสอบถามความเห็นต่อระดับประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1.3 ตอนที่ 3 แบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อสอบถามความเห็นต่อระดับการแสดงออกหรือการปฏิบัติ ในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.2.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้อง (Index of item - objective congruence : IOC) และปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00

2.2.2 การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีของ ครอนบาค (Cronbach) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ผลการวิเคราะห์ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบสอบถาม ดังนี้ ตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .837 ตัวแปรสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .852

ตัวแปรสร้างความร่วมมือกับชุมชนค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .865 และประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .854

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.3.1 การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปรโดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows 17.0

2.3.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient) ค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows 17.0

2.3.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง(Construct validity) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis : CFA) โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.72

2.3.4 การวิเคราะห์อิทธิพล (Path analysis) โดยการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.72 ใช้เกณฑ์ในการตรวจสอบดังนี้ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญหรือ ค่า P-value > .05 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) < 2.00 ค่า GFI มีค่า > .90 ค่า AGFI > .90 ค่า SRMR มีค่า < 0.05 ค่า RMSEA มีค่า < 0.05 และค่า CN มีค่า ≥ 200

ผลการวิจัย

1. การสร้างและพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาระดับปริญญาตรี สรุปลำดับดังนี้

1.1 ประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

ตัวแปรสังเกตได้ 3 องค์ประกอบ คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข

1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 3 ปัจจัย คือ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 องค์ประกอบ คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล 2) สร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 องค์ประกอบ คือ การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้เป็นทีม และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และ 3) สร้างความร่วมมือกับชุมชน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเรียนรู้ร่วมกัน และการยึดชุมชนเป็นฐาน

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์

มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 ตัวแปรแฝงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.322$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .370 ค่าความเบ้มีลักษณะการแจกแจงแบบเบ้ซ้าย (-.562) และค่าความโด่งมีลักษณะการแจกแจงสูงกว่าโค้งปกติ (.869)

2.2 ตัวแปรแฝงการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.256$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .378 ค่าความเบ้มีลักษณะการแจกแจงแบบเบ้ซ้าย (-.659) และค่าความโด่ง มีลักษณะการแจกแจงสูงกว่าโค้งปกติ (.715)

2.3 ตัวแปรแฝงการสร้างความร่วมมือกับชุมชน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.054$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .447 ค่าความเบ้มีลักษณะการแจกแจงแบบเบ้ซ้าย (-.456) และค่าความ

โต้ง มีลักษณะการแจกแจงสูงกว่าโค้งปกติ (.355)

2.4 ตัวแปรแฝงประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.064$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .397 ค่าความเบ้มีลักษณะการแจกแจงแบบเบ้ซ้าย (-.115) และค่าความโด้งมีลักษณะการแจกแจงสูงกว่าโค้งปกติ (.038)

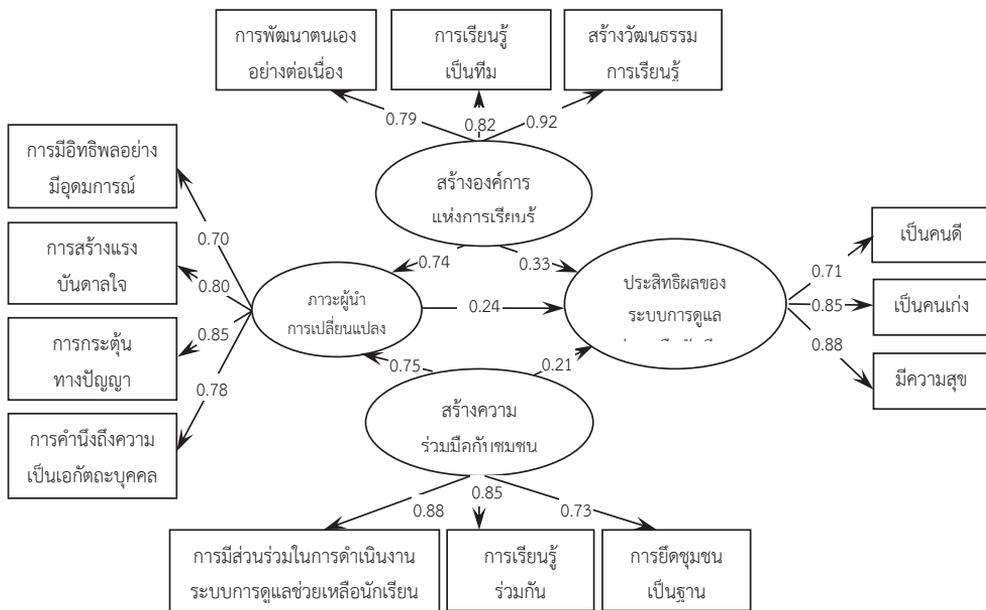
สรุปผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและลักษณะการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัวแปร ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการกระจายของข้อมูลมีความใกล้เคียงกัน ค่าความเบ้ มีลักษณะการแจกแจงแบบเบ้ซ้าย คือค่าคะแนนส่วนใหญ่สูงกว่าค่าเฉลี่ย และค่าความโด้งมีลักษณะการแจกแจงสูงกว่าโค้งปกติ คือมีการกระจายของข้อมูลน้อย แต่ถือว่าการแจกแจงของข้อมูลอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้คือ ค่าความเบ้และค่าความโด้ง อยู่ระหว่าง -1.96 ถึง +1.96

3. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (r) ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ 13 ตัว

โดยใช้สูตรของเพียร์สัน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทุกคู่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis : CFA) พบว่า ความตรงเชิงโครงสร้างของรูปแบบการวัดทุกปัจจัย และรูปแบบการวัดประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความตรงเชิงโครงสร้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ยอมรับได้ คือมากกว่า 0.30 ทุกตัว

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผู้วิจัย ได้ทำการปรับรูปแบบด้วยการเพิ่มเส้นความสัมพันธ์ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรและหยุดปรับรูปแบบเมื่อได้ค่าสถิติตามเกณฑ์ ทำให้ได้รูปแบบสุดท้ายดังภาพที่ 1

Chi-Square = 55.65 ,df = 41 , P-value = 0.06306, RMSEA = 0.043

ภาพที่ 1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพที่ 1 การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าค่าไค-สแควร์ มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 55.65$, $df = 41$, $p\text{-value} = 0.063$) ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.357 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.957 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.904 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (SRMR) เท่ากับ 0.035 ค่าความคลาดเคลื่อน

ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.043 และมีค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ 211.720 ซึ่งทุกค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงสรุปได้ว่า รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5. ผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และอิทธิพลระหว่างปัจจัยด้วยตนเอง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ระหว่างตัวแปรแฝง

ปัจจัยที่มีอิทธิพล	ตัวแปรแฝงภายใน								
	สร้างองค์การแห่งการเรียนรู้			สร้างความร่วมมือกับชุมชน			ประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	0.74**	-	0.74**	0.75**	-	0.75**	0.24*	0.40**	0.64**
สร้างองค์การแห่งการเรียนรู้	-	-	-	-	-	-	0.33**	-	0.33**
สร้างความร่วมมือกับชุมชน	-	-	-	-	-	-	0.21*	-	0.21*
R²	0.55			0.56			0.50		

** p-value < .01* p-value < .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ตัวแปรแฝงภายใน 3 ตัว ได้แก่ การสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ การสร้างความร่วมมือกับชุมชน และประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยที่มีอิทธิพล ดังนี้

การสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ ได้รับอิทธิพลทางตรง ในทิศทางบวกจากปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.74 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.55 หมายถึงสัดส่วนของความเชื่อถือได้ในตัวแปรการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ ที่อธิบาย

ได้ด้วยปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้ร้อยละ 55 การสร้างความร่วมมือกับชุมชนได้รับอิทธิพลทางตรง ในทิศทางบวกจากปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.75 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.56 หมายถึงสัดส่วนของความเชื่อถือได้ในตัวแปรการสร้างความร่วมมือกับชุมชน ที่อธิบายได้ด้วยปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้ร้อยละ 56

ประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้รับอิทธิพลจาก 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) อิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกจากปัจจัยการสร้างองค์การ

แห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.332) อิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกจากปัจจัยการสร้างร่วมมือกับชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.21 และ 3) ได้รับอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกจากปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.24 ได้รับอิทธิพลทางอ้อมมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.40 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.64 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.50 หมายถึงสัดส่วนของความเชื่อถือได้ในตัวแปรประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่อธิบายได้ด้วยปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ และการสร้างร่วมมือกับชุมชน ได้ร้อยละ 50

อภิปรายผล

1. การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2552 : 12) ได้ศึกษาและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาอ้อยดง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำรินในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินงาน ครูมีเจตคติที่ดี และมีความสามารถในการดำเนินงาน และผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสอดคล้องกับการศึกษาของ สมนึกนาห้วยทราย (2552 : 195) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเขตภาคเหนือ พบว่า ปัจจัยที่

ส่งผลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะของทีม นำ ปัจจัยด้านลักษณะของครูประจำวิชา ปัจจัยด้านลักษณะของทีมประสาน ปัจจัยด้านลักษณะของทีมทำ ปัจจัยด้านลักษณะของผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านลักษณะของเครือข่ายนักเรียน และปัจจัยด้านการพัฒนาทีมงาน

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัยการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยการสร้างร่วมมือกับชุมชน ส่วนปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีอิทธิพลทั้งทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธงชาติ วงษ์สุวรรณ (2555 : 195) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่เห็นความสำคัญให้การสนับสนุนในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในโรงเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ อวยชัย ศรีตระกูล (2556 : 91-92) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านนักเรียน ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนมีความเข้มแข็ง การปฏิบัติงานของบุคลากรหลัก ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และนักเรียน เป็นทีมงานที่ดีมีคุณภาพ และโรงเรียนต้องสร้างความร่วมมือกับชุมชน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ไบเลย์ (Bailey. 2010 : 119) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ของครู

ต่อทีมงานสนับสนุนนักเรียน (Student Support Team: SST) ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยการส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ การใช้ประโยชน์จาก ทีมงานสนับสนุนนักเรียน (Student Support Team : SST) และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ สามารถป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าอิทธิพลทางตรงสูงสุด คือ การสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการเรียนรู้เป็นทีม และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ส่งผลต่อการมีประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรให้การส่งเสริม และกระตุ้นให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้เกิดแรงจูงใจภายในเพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาทีมงาน และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และอีกหนึ่งตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การสร้างความร่วมมือกับชุมชน แสดงให้เห็นว่า การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการเรียนรู้ร่วมกัน และการยึดชุมชนเป็นฐาน ส่งผลต่อการมีประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้น โรงเรียนหรือสถานศึกษาควรส่งเสริมการสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรสหวิชาชีพ เข้ามา มีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของชุมชน สร้างความตระหนักในการรับผิดชอบร่วมกัน เสริมสร้างชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่อยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์จริง เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง แสดงให้เห็นว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนแสดงออกถึงการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล ส่งผลต่อการมีประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการครองตน ครองคน และครองงาน กระตุ้นครูและบุคลากรให้เกิดความตระหนัก มีการคิดแก้ปัญหา ตัดสินใจอย่างมีเหตุมีผล ส่งเสริมการคิดค้นสร้างสิ่งประดิษฐ์ หรือรูปแบบความคิดใหม่ เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่ดี และเป็นผู้เชื่อมประสานระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งหากผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเชิงพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยนำตัวแปรสังเกตได้ในการวิจัยครั้งนี้มาประกอบในการวิจัย เพื่อผสมผสานหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตามบริบทของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทาง เช่น การพัฒนาปัจจัยที่พบว่ามีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือการพัฒนาปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมในระดับสูง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ .

**สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์
เด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ.**

(2556). รายงานการพัฒนาเด็กและ
เยาวชน ประจำปี 2554. สืบค้น เมื่อ 20
ตุลาคม 2556, จาก [http://www.opp.
go.th/fileupload/news/fileup/
0307561372840771.pdf](http://www.opp.go.th/fileupload/news/fileup/0307561372840771.pdf)

ชงชาติ วงษ์สุวรรณ. (2555, กันยายน - ธันวาคม). การ
พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้วิธีการวิจัย
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. [ข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์]. วารสารการบริหารและ
พัฒนามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 4(3),
179-197.

สถาบันรามจิตติ. (2556). **Child Watch สภาวะการณื
เด่นด้านเด็กและเยาวชน ในรอบปี
2554-2555.** สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม
2556, จาก [http://www.teenpath.net/
data/r-research/00011/tpfile/00001.
pdf](http://www.teenpath.net/data/r-research/00011/tpfile/00001.pdf)

สมนึก นาห้วยทราย. (2552). **รูปแบบความสัมพันธ์
โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผล
ต่อประสิทธิภาพของระบบการดูแลช่วย
เหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
เขตภาคเหนือ.**(วิทยานิพนธ์ปริญญาการ
ศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการ
ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
นเรศวร).

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่ง
คั่งของมนุษย์. (2556). **สถานการณ์การ
คลอดบุตรของวัยรุ่นไทย ปี 2555.** สืบค้น
เมื่อ 28 ธันวาคม 2556, จาก [http://
www.stopteenmom.com/educa
tion-detail.php?id=21](http://www.stopteenmom.com/education-detail.php?id=21)

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข.

(2556). **แม่วัยทีน ประเด็นเก่า...เล่าใหม่.**

สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2556, จาก[http://
bps.ops.moph.go.th/Healthinfor
mation/statistic55/](http://bps.ops.moph.go.th/Healthinformation/statistic55/)

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2552).

**รายงานผลการวิจัยและพัฒนาระบบการ
ดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ในพื้นที่โครงการ
พัฒนาตอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่อง
มาจากพระราชดำริในสมเด็จพระศรี
นครินทราบรมราชชนนี.** กรุงเทพฯ : อักษร
ไทย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). การ

**พัฒนาความเข้มแข็งระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน หลักสูตรผู้บริหาร.**
สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2556, จาก
[http://www.2ebook.com/ru/
reading/ index.php](http://www.2ebook.com/ru/reading/index.php)

อวยชัย ศรีตระกูล. (2556, ตุลาคม - ธันวาคม). การ

**พัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษา.** [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. วารสาร
ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร,
15(4),85-95.

Bailey, L.R. (2010). **Teacher perceptions of**

**student support team and
response to intervention effecti
veness.** Doctoral dissertation
Liberty University, Lynchburg, VA.
Retrieved September 26, 2013,
From [http://digitalcommons.liberty.
edu/cgi/viewcontent.cgi?article
=1337&context=doctoral&sei-redir.](http://digitalcommons.liberty.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1337&context=doctoral&sei-redir)

- Bollen, K.A. (1989). **Structural equations with latent variables**. New York : John Wiley & Sons.
- Hair J.F., Black W.C., Babin B.J., Anderson R.E., and Tatham R.L. (2006). **Multivariate dataanalysis**. (6th edition). New Jersey. Pearson Prentice Hall.
- Schumacker, R.E., & Lomax, R.G. (2004). **A beginner's guide to structural equation modeling**. Mahwah, NY: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

